

När Allen i sitt stora verk om Christiern II skildrade Stockholms blodbad, underlät han helt att markera de olika källornas olika art och beskaffenhet. Han tog ingen hänsyn därtill. Kanikernas relation var för honom lika »pålitlig» som Gustaf Trolles klagoskrift och sententian. Han begagnade alla källorna, och hans skildring lånade än från den ena än från den andra de lokalbetonade, pittoreskt verkande färger, som betingar dess höga litterära värde. Redan i Allens tid var emellertid romantikens historiemålning på avskrivning. Och med hans geniale samtida Paludan-Müller kom en första omläggning i källuppfattningen. Divergenserna mellan källorna stack Paludan-Müller starkt i ögonen, och han fann nödvändigt träffa ett val mellan å ena sidan uppgifterna i Gustaf Trolles klagoskrift och sententian, å den andra uppgifterna i Uppsalakanikernas relation. Men så ofullgängen var den allmänna teori han skapat sig av de historiska källornas klassifikation, att dessa i grunden helt olikartade skriftstycken för honom tedde sig som tre likartade historiska berättelser. Vilken kom sanningen närmast? Han besvarade spørsmålet med att förklara, att då kanikerna var med om att avge sententian, Christiern II redan stod med bödelsyxan i handen; det följer därav, fortsatte han, att de då saknat möjlighet och frihet att säga vad de visste var sanningen. Denna möjlighet och frihet har de däremot haft, då de gjorde sin relation. Denna kommer alltså sanningen närmast. Och för Paludan-Müller kom också relationen att helt bilda grundlaget för framställningen.

Paludan-Müller skrev 1874. De följande årtiondena gav historisk forskning en ny metodisk inriktning efter fastare och objektiva linjer. När Kristian Erslev 1891 ånyo upptog spørsmålet om Stockholms blodbad till behandling, tvangs han också in i direkt frontställning mot sin närmaste föregångare. En ny omläggning i uppfattningen av källorna följde. Aktstyckena och relationen fördelades nu på de skarpt skilda grupper, som angetts i det föregående, och Uppsala-relationens sanningshalt prövades på aktstyckena. Erslevs inlägg blev på detta sätt grundläggande. Det hör liksom